

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1 Vtrum omnis simulatio sit peccatum mortale.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

... peccat mortali-
... dicitur falso quā-
... docere falsum in
... & tamen
... illud docet.
... enim q̄ in ex-
... est ab inen-
... no documenti, qui
... ex suo ge-
... re sciens, & prae-
... inter, ut ille fra-
... Vnde saliter aut
... quicquid scien-
... mendacium dicit cō-
... iudicium, vel do-
... niam, mortaliter
... ut in respon-
... ad ultimum ha-
... Vbi nota ly con-
... inde habes, q̄
... dum iudicat,
... aliqua im-
... immitat,
... tamen
... quia non
... cōtra verita-
... sed imperi-
... ad iudicium.
... aut est iudici-
... do-
... si do-
... no
... Sed aduer-
... p̄dicator semper
... contra veritatem do-
... & christiane mē-
... q̄ miracula fal-
... sciet p̄ hanc: q̄
... in se est, ue-
... miraculorū
... & sanctorū
... Agn. ut fal-
... p̄tetur Chri-
... & sanctorum mi-
... Et simile est, si
... sanctorum singu-
... aliter q̄ sit, eadē
... Memendo autē
... in nominibus aucto-
... aut quorūlibet
... p̄
... aut ista pro Hie-
... remia, vel Hiero. pro
... Aug. dicendo, quia
... tunc non occurrat, &
... turpe putat se peritā
... peccat quidem,
... sed non mortaliter:
... quia non contra, sed
... pro veritatem do-
... cendo mentitur. Falli
... in his nō est
... falli in doctrina, sed
... in accidentibus eius.

Super Quaestio. 117.
Art. primus.
N. 111. occurrunt
quinque dicenda.
Primo, q̄ auctor di-
stinxit quaestione si-
mulationis a qua-
mendacii, nō propter
formalem sed mate-
riale differentiam, dū
mendacium est falsa
vocis significatio: si-
mulatione vero est fal-
sitas facti significatio.
Et utrobique requiri-
tur voluntas, ubi fal-
sum dicitur, hic fal-

& quantum ad reuerentiam di-
uini timoris, ex quibus commē-
datur in eis indoles uirtutis: &
sic debetur eis remuneratio aeter-
na. Vnde Hier. exponit, q̄ Deus
aedificauit illis domos spiritua-
les. Alio modo potest conside-
rari quantum ad ipsum exte-
riorem actum mendacij, quo qui-
dem non potuerunt eternam re-
muncrationem mereri: sed forte
aliquam remuneracionem tē-
poralem, cuius merito non re-
pugnabat deformitas illius mē-
dacij, sicut repugnabat merito
remuneracionis aeternae. Et sic
intelligenda sunt uerba Greg. *
non quod per illud mēdacium
mererentur amittere remunera-
tionem aeternam, quam iam ex
precedenti affectu meruerant,
ut ratio procedabat.
Ad quintum dicendum, q̄
quidam dicunt, quod perfectis
uiris omne mendacium est pec-
catum mortale. Sed hoc irratio-
nabiliter dicit: nulla enim 4 cir-
cūstantia aggrauat in infinitū,
nisi quae transfert in aliam spe-
ciem. Circūstantia autem per-
sonae non transfert in aliam spe-
ciem, nisi forte ratione alicuius
annexi, puta, si sit contra uotum
ipsius: quod non potest dici de
mendacio officioso, uel iocoso.
Et ideo mendacii officiosum,
uel iocofum non est peccatum
mortale in uiris perfectis, nisi
forte per accidens ratione scan-
dali. Et ad hoc potest referri q̄
Aug. * dicit, perfectis esse praec-
ptum non solum non mentiri,
sed nec uelle mentiri: quāuis
hoc Aug. non assertiue, sed sub
dubitatione dicat. Praemittit
enim, * Nisi forte ita, ut perfe-
ctorū &c. Nec obstat q̄ ipsi po-
nuntur in statu cōseruandae ue-
ritatis: quia ueritatem tenentur
cōseruare ex suo officio in iudi-
cio, uel doctrina, contra qua, si
mentiantur, erit mendacium,
quod est peccatum mortale. In
alijs autem non oportet, quod
mortaliter peccent mentiendo.

QVAESTIO CXI.
De Simulatione, & hypocrisis, in qua-
tuor articulos diuisa.
OSTEA consideran-
dum est de simulatione
& hypocrisis.
Et circa hoc qua-
runtur quatuor.
¶ Primo, Vtrum omnis simu-
lacio sit peccatum.
¶ Secundo, Vtrum hypocrisis
sit simulatio.

A ¶ Tertiū, Vtrum opponatur ue-
ritati.
¶ Quarto, Vtrum sit peccatum
mortale.
ARTICVLVS PRIMVS.
Vtrum omnis simulatio sit peccatum.
AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, quod non omnis
simulatio sit peccatum. Dicitur
enim Luc. vii. quod Dominus
se finxit longius ire. & Ambro-
dicit de Abraham * in lib. de Pa-
triarchis, quod captiose loque-
batur cum seruis, cum dixit
Gene. 22. Ego & puer illicusque
properantes, postquam adora-
uerimus, reuertemur ad uos.
Fingere autem, & captiose lo-
qui, ad simulationem pertinet:
sed non est dicendum, quod in
Christo, & in Abraham fuerit
peccatum, ergo nō omnis simu-
lacio est peccatum.
¶ 2 Praet. Nullum peccatum est
utile: sed sicut Hieron. * dicit.
Vtilem simulationem, & in tē-
pore assumendam, Iesu Regis
Israel nos doceat exemplum,
qui interfecit sacerdotes Baal,
fingens se idola colere uelle, ut
habetur 4 Reg. 10. & Dauid im-
mutauit faciem suam corā Achis
rege Geth, ut habetur 1. Reg.
21. ergo non omnis simulatio
est peccatum.
¶ 3 Praet. Bonum est malo con-
trarium: si ergo simulare bonū,
est malum, ergo simulare malū,
erit bonum.
D ¶ 4 Praet. Isa. 3. contra quosdā dī,
peccatum suum quali Sodoma
p̄dicauerunt, nec absconderūt:
sed abscondere peccatū ad simu-
lationē pertinet. ergo nō uti si-
mulatione interdū est reprehēsi-
bile: uitare autē peccatum nunq̄
est reprehensibile. ergo simula-
tio non semper est peccatum.
SED CONTRA est, quod Isa. 16.
sup illud, In tribus annis &c. di-
cit gl. * In comparatione duorū
malorū leuius est aperte pecca-
re, q̄ sanctitatem simulare: sed
aperte peccare semper est p̄tū.
ergo simulatio semper est p̄tū.
RESPON. Dicendū, q̄ sicut di-
ctū * est, ad uirtutem ueritatis
pertinet, ut quis talē se exhibeat
exteriori p̄ signa exteriora, qua-
lis est: signa autē exteriora nō so-
lum sunt uerba, sed etiā facta. Si-
cut ergo ueritati opponitur, q̄
aliquis p̄ uerba exteriora aliud
significet, q̄ habet apud se, quod
ad mendacium pertinet: ita etiā
opponitur ueritati, quod aliq̄s
per

sum faciendi. Et pro-
pter hanc malam uo-
luntatē semper simu-
lacio est peccatum. si-
cut mēdacii forma-
liter sumēdo utrum-
que: & quia habet
speciales difficultates
in theologia, propter
uanam simulationis
speciem, quae uocatur
hypocrisis, qua quis
simulat factis perso-
nam iusti. Secūdo, q̄
Abrahā a simulatio-
ne, immo a menda-
cio, pp figuratā locu-
tionē propheticē ex-
celsatur, quia comissi-
se se intelligitur Spi-
ritu sancto, tamquam
proferret illa uerba
ad sensum intētum. 2
Spiritu sancto, quis
sibi ignota. Potest tñ
aliter excusari, & faci-
lius Abrahā, ut intel-
ligatur locutus fm cō-
mune hoium morē,
fm quem erant post
adorationē reuerfu-
ri, quasi dixerit, Deo
aliter non disponen-
te, reuertemur ego &
puer. Huiusmodi, n.
conditiones generales
subintelliguntur: sed
pro reuerentia Am-
brofij auctor sic ex-
posit. Tertiū, q̄ de
fictione Dauid corā
Achis, licet auctor
uatur glo. & ad my-
sterium transeat, ad
literā tamen excusa-
ri uidetur, quia facta
nisi ex intentione si-
gnificandi sunt, signi-
um non per se habet
ex parte facientis, ut
superius dixi. Quar-
tū, quod simplicitas,
seu ueritas non intel-
ligitur opponi dolo,
uel fraudi formaliter,
sed potius causaliter,
pro quanto opponit-
ur simulationi, &
mendacio, quae sunt
effectus doli, uel frau-
dis. Astutus enim ad-
inueniens uias appa-
rentes dolo siue frau-
de, exequitur eas me-
diante mendacio, &
simulationis uirio, &
aliquo alio quādoq̄.
Et pro quanto eis im-
miscetur mendacii,
aut simulatio, pro tan-
to opponi dicuntur
simplicitati in art. 3.
ad secundū. Nā secun-
dū se absolute oppo-
ni dicunt prudētē su-
perius in q. 45. Quin-
to, quomodo hypo-
cristis conuenit in sa-
cra scriptura sumi, ut
dicitur in artic. 4. &
propterea tam dete-
stabiliter commemo-
ratur. Et haec de q. 3.
sufficiant.

In Lib. de
Abraham, c.
8. in medio,
tom. 4.

Ad Gal. 1. se
pra illud 2
Cum uenisset
per Pet. An-
tiochia, to. 9

est glo. Hie.
in su. com-
ment. ad 16.
c. Hie. 10. 5.

q. 109. ar. 1.
ad 2. & q. 6.
110. art. 1.

per aliqua signa factorum, uel rerum, aliquid signi-
ficet contrarium eius, quod in eo est: quod proprie
simulatio dicitur. Vnde simulatio proprie est men-
daciū quoddam in exteriorum signis factorum
consistens. Non refert autem utrum aliquis men-
tatur uerbo, uel quocumque alio facto, ut supra ha-
bitum est. * Vnde cum omne mendaciū sit pec-
catum, ut supra dictum est, consequens est etiam,
quod omnis simulatio est peccatum.

q. preced.
art. 1.
q. preced.
art. 3.

Lib. 2. e. 57.
in princip.
tom. 4.

Grego. ho-
mil. 27. in
Euang. non
loge a prin-
cipio.

Augu. lib. 2.
q. Euang. q.
sic ca. vicia
medio.

D. 2.
* Ambr. in
li. de Abra-
ham. cap. 8.
tom. 4.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Aug.
dicit in lib. de quaest. Euang. * nō omne quod
fingimus, mēdaciū est: sed quando id fingimus,
quod nihil significat, tunc est mendaciū. Cum au-
tem fictio nostra refertur ad aliquam significatio-
nem, non est mendaciū, sed aliqua figura uerita-
tis. Et subiungit exemplum de figuratiuis locutio-
nibus, in quibus fingitur quāda res, non ut assera-
tur ita esse, sed eam proponimus, ut figurā alterius
quod asserere uolumus. Sic ergo Dominus in Euā-
gelio finxit se longius ire, ad aliud figuratiue
significandū, sicut ipse ab eorum fide longe erat,
ut Gregor. * dicit: uel ut August. † dicit, quia cum
longius recessurus esset ascendendo in cœlum, per
hospitalitatem quodāmodo retinebatur in terra.
Abraham etiam figuratiue locutus est. Vnde Am-
brof. * dicit de Abraham, quod prophetauit quod
ignorabat. Ipse enim solus disponebat redire im-
molato filio: sed Dominus per os eius locutus est
quod parabat. Vnde patet, quod neuter simulauit.

AD II. dicendum, quod Hier. utitur large nomi-
ne simulationis pro quacumq; fictione. Cōmuta-
tio autē faciei Dauid fuit fictio figuralis, sicut gl.
exponit in titulo illius Psal. Benedicā dñm in omni
tēpore. Simulationē uero Iehu nō est necesse excu-
sari a peccato, uel mēdacio, quia malus fuit, utpote
ab idolatria Ieroboā non recedens. Commēdatur
tñ, & temporaliter remuneratur a Deo non pro si-
mulatione, sed pro zelo, quo destruxit cultū Baal.

AD III. dicendum, quod quidā dicunt, quod nullus pōt
se simulare esse malum, quia per opera bona nullus
simulat se malū: si autē opera mala faciat, malus est.
sed hæc ratio nō cogit. Potest. n. aliquis se simulare
malū p opera, quæ in se nō sunt mala, sed habēt in
se quandam speciem mali: & tñ ipsa simulatio est
mala tum ratione mendacij, tum ratione scandali.
Et quāuis per hoc fiat malus, non tamen fit ma-
lus illa malitia, quam simulat. Et quia ipsa simula-
tio secundum se mala est non ratione eius, de quo
est, siue sit de bono, siue sit de malo, peccatum est.

AD IIII. dicendū, quod sicut aliquis uerbo mē-
titur, qñ significat quod non est, non autem qñ ta-
cet quod est, quod aliquando licet: ita etiam simu-
latio est, quando aliquis per exteriora signa facto-
rum, uel rerum significat aliquid quod non est, nō
autem si aliquis prætermittat significare quod est.
Vnde aliquis potest peccatū suum occultare absq;
simulatione. Et secundum hoc intelligendum est,
quod Hierony. * dicit ibidem, quod secundum re-
medium post naufragium est peccatum abscon-
dere, ne scilicet exinde alijs scandalum generetur.

Esa. 3. super
verbu Esa.
citatum in
argu. tom. 5.

ARTICVLVS II.

Utrum hypocrisis sit idem quod simulatio.

4. di. 16. q. 4.
artic. 1. q. 1.
per to. & q.
2. ad 2.

AD SECUNDUM sic proceditur. Videtur quod hypo-
crisis non sit idem quod simulatio. Simulatio
enim consistit in quodam factorum mēdacio: sed

F hypocrisis potest etiam esse factio-
rius, quæ interior agit, sicut dicitur.
Cum facis elemosinam noli tuba-
ficari hypocrisis faciunt. ergo hypocrisis
idem simulatio.

¶ 2. Præter Greg. * dicit 3. Moral. Summa
& sanctitatis habitum tenent & peccatum
exequi non ualent. Hos nequaquam
dum est in hypocrisiam numerandi
aliud est infirmitas, aliud malitia
qui tenent habitum sanctitatis, & in-
firmitatis non exequuntur, sunt similes
terior habitus sanctitatis opera peccati
cat. non ergo simulatio est idem quod

¶ 3. Præter. Hypocrisis in sola intentione
cit enim Dominus de hypocrisis. Ma-
omnia opera sua faciunt, ut ab homi-
tur. & Gregor. dicit 3. Moral. * quid
quid agant, sed quomodo de actibus
minibus possint placere, considerant
non consistit in sola intentione, sed
operatione. unde super illud Iob 37.
& callidi prouocant iram Dei. dicitur
lato alium simulat, & aliud dicitur
& lasciuium sequitur: ostendit prauum
marium replet. ergo hypocrisis
quod simulatio.

H SED CONTRA est, quod dicitur. dicitur
mologiarum. Hypocrisis ergo communis
simulator interpretatur, quia inter
num se palam ostendit. hypo enim
diciū interpretatur.

RESPON. Dicendum, quod sicut dicitur
dem, nomen hypocrisis tractum est
qui in spectaculis cōtacta facie in
tes uultum uario colore, ut ad partem
lant, colorem peruenient, modo
do in specie femina, ut in ludis
Vnde August. dicit in lib. 3. de sermone
monte, quod sicut hypocrisis simula-
personarum, agunt partes illius, quod
enim qui agit partes Agamemnonis,
sed simulat eum) sicut in ecclesiis, & in
mana, qui se uult uideri quod non
est: simulat enim se iustum, non est
dicendum est, quod hypocrisis simulatio
autem omnis simulatio, sed simulatio
simulat personam alterius, sicut com-
mulat personam iusti.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod
naturaliter significat intentionem.
aliquis per bona opera querat, ut
Dei seruitium pertinentia, non querat
re, sed hominibus, simulat rectitudinem
quam non habet. Vnde Gregor. dicit
quod hypocrisis per carnis Deo
tionis seculi: quia per ipsa quod
cta ostendunt, non conseruarent
minum, sed auras sanctorum: & tñ
dacter intentionem rectam, quod
quāuis non simulat aliquid, sed
non agunt.

AD II. dicendū, quod habitus sanctitatis
gionis, uel clericatus, significat
gatur ad opera perfectionis. & tñ
sanctitatis assumit intendens se ad
nis transferre, si p infirmitate
lato, uel hypocrisis: quod non
peccati, sanctitatis habitum de
tionem

AD III. dicendū, quod habitus sanctitatis
gionis, uel clericatus, significat
gatur ad opera perfectionis. & tñ
sanctitatis assumit intendens se ad
nis transferre, si p infirmitate
lato, uel hypocrisis: quod non
peccati, sanctitatis habitum de
tionem